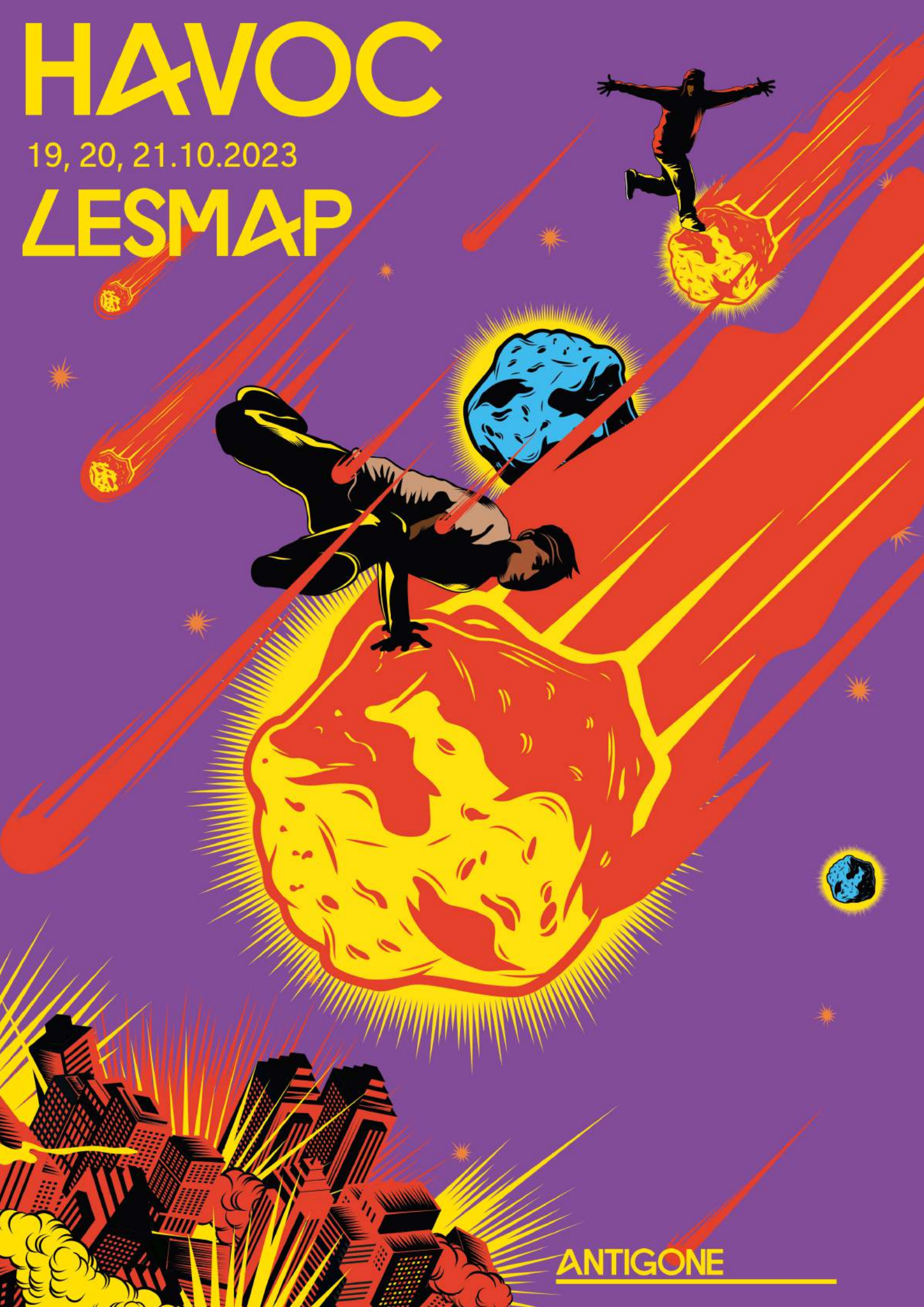

HAVOC

19, 20, 21.10.2023

LESMAF

ANTIGONE

Beste docenten

Binnenkort bezoeken jullie Antigone om de voorstelling **HAVOC** bij te wonen. Deze dansvoorstelling met een cast van *b-boys* en *b-girls* van topniveau, brengt een ode aan de chaos.

Deze lesmap bestaat uit twee delen. Het eerste deel geeft achtergrondinformatie over de voorstelling, de regisseur/choreograaf, de dansers en het thema. Het tweede deel van de lesmap reikt jullie enkele tips en tricks aan om de voorstelling in te leiden, te begrijpen en te appreciëren.

Hebben jullie voor of na de voorstelling feedback of vragen, aarzel niet om mij te contacteren!

Ik wens jullie alvast een fijne theaterervaring.

Clara Declercq

Educatie en Publiekswerking

clara@antigone.be

056 24 08 84

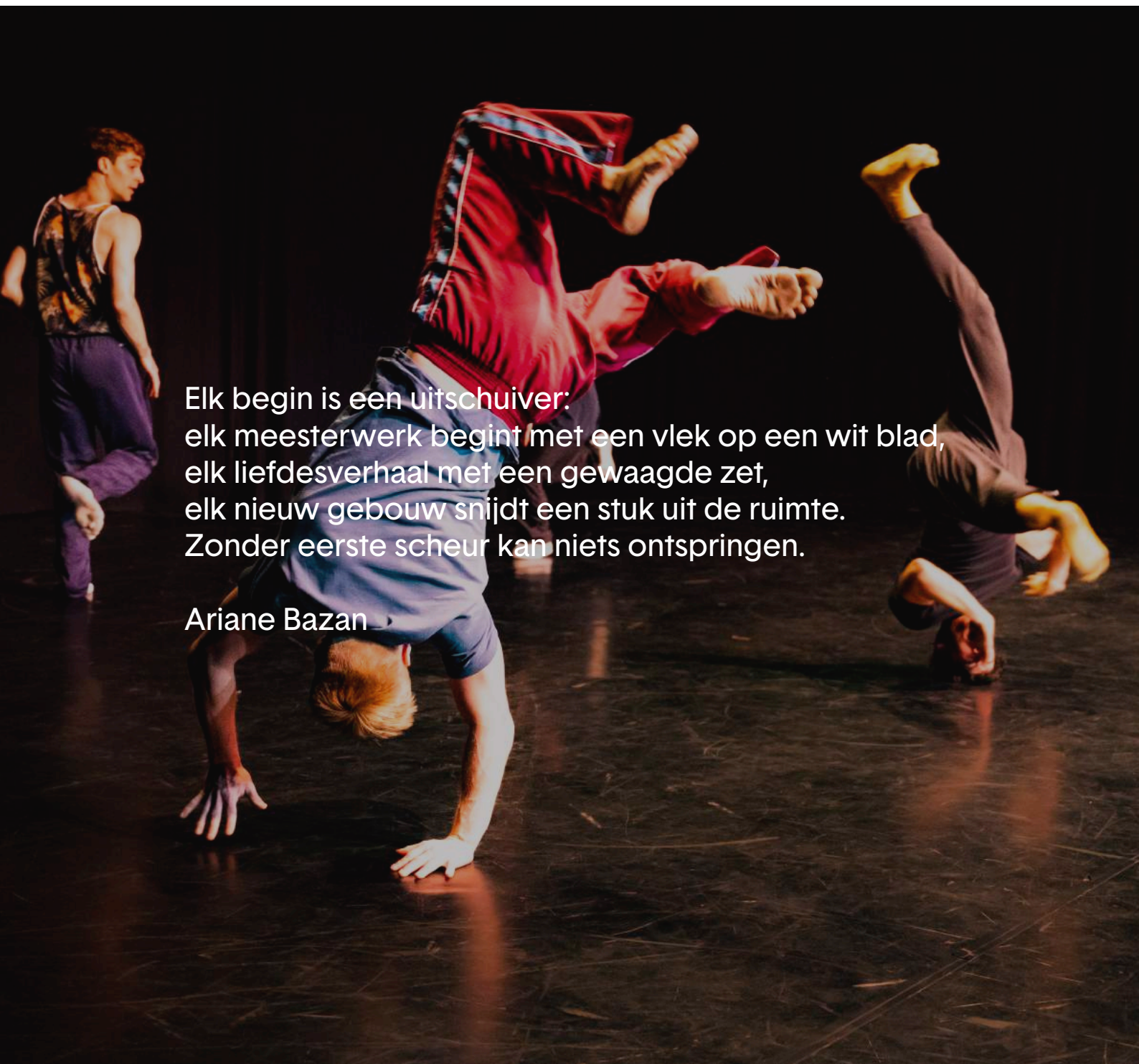
ANTIGONE

INHOUD

1. HAVOC
2. De cast
3. Miljarden surfplankjes op een woeste zee - in gesprek met Haider Al Timimi
4. Repetitiebeelden
5. Voorbeschouwing
  - 5.1. *Titel en affichebeeld*
  - 5.2. *Medium*
  - 5.3. *Thematiek: chaos*
  - 5.4. *Decor*
6. Tips voor een aangenaam theaterbezoek
7. Nabeschouwing

Elk begin is een uitschuiver:
elk meesterwerk begint met een vlek op een wit blad,
elk liefdesverhaal met een gewaagde zet,
elk nieuw gebouw snijdt een stuk uit de ruimte.
Zonder eerste scheur kan niets ontspringen.

Ariane Bazan

HAVOC

New York, begin jaren zeventig. De South Bronx staat in brand, letterlijk en figuurlijk. De middenklasse heeft er zich uit de voeten gemaakt; de economie stort in; gebouwen staan leeg, worden gesloopt of in brand gestoken; bendes maken de straten onveilig; zestig procent van de jongeren is werkloos. Ze hebben geen geld om naar een club te gaan, dus palmen ze de straten in met hun sound systems en stukken karton. Ze leggen een vloer en dansen op de break. Ze schrijven hun namen op de muren, ze uiten hun ongenoegen op muziek. Hun verzet tegen het establishment groeit uit tot een cultuur: hiphop.

Het zijn kleine haarden van chaos, die via een rimpeleffect de wetten en wetmatigheden van onze wereld trachten te doorbreken. Of het nu gaat om zonnestelsels of om politiek, om families of om economie: systemen hebben de neiging om zichzelf in stand te houden, zelfs ten koste van de organismen die er deel van uitmaken. De stoorzenders die die systemen ontregelen, zijn uitgerekend de factoren die zorgen dat ze in beweging blijven en veranderen.

In *HAVOC* neemt Haider Al Timimi de kracht van die stoorzenders onder de loep. De rauwe explosieve energie van hiphop vormt hierbij de leidraad. Met een cast van b-boys en b-girls van topniveau onderzoekt Al Timimi via dans en muziek wat de disruptieve én constructieve kracht van chaos kan zijn. Op de tonen van 'The Revolution Will Not Be Televised' van protestdichter Gil Scott-Heron, gestuwd door woede en hoop.

choreografie & regie	Haider Al Timimi
van & met	Lewis Cooke, Simon Dejaegere, Abdennacer Leblalta, Adem Ouhaibia, DELANOTCHÉ, Inès Dumbi
dramaturgie	Bart Capelle
lichtontwerp & scenografie	Stef Stessel
kostuumontwerp	Andrea Kränzlin
geluidsontwerp	Niels Vanherpe
licht & techniek	Jonas Lambrigts
productie	Antigone
coproductie	Perpodium
met de steun van	Tax Shelter van de Belgische federale overheid via Cronos Invest

DE CAST

Haider Al Timimi is theatermaker, performer en artistiek directeur van Antigone in Kortrijk. Hij werd geboren in Bagdad en groeide op in Gent, waar hij via breaking en hiphop de weg vond naar de podiumkunsten. Als danser en choreograaf werkte hij samen met o.a. Ballet Vlaanderen en Rosas; als acteur en performer met o.a. Union Suspecte, KVS, tg STAN, Walpurgis en BRONKS.

Sinds 2012 maakt hij samen met Brigitte Mys en Bart Capelle artistiek werk onder naam van zijn eigen gezelschap Kloppend Hert (Ich bin wie du, Utopera, Studio Sheherazade, Zero For Conduct, e.a.). Hij is medeoprichter van TransfoCollect (Brussel), Jong Gewei (Gent) en Magma (Kortrijk): artistieke ontwikkelingsplatformen die jonge mensen empoweren om via andere dan de geijkte paden hun weg te vinden tot de professionele podiumkunsten.

Haider Al Timimi ziet theater als een platform of ruimte waar alle culturele bouwstenen en invloeden kunnen worden verenigd. De kunstvormen die hieruit voortvloeien putten uit vele tradities. Tradities die zelf al gereisd hebben, die niet meer liggen op een vaste plek van herkomst, maar wel de sporen dragen van de reis.

Lewis Cooke studeerde Contemporary Dance in London en is een multidisciplinaire bewegingskunstenaar. Als danser is hij beïnvloed door hedendaagse dans, vloerwerk, acrobatiek en boksen. Cooke heeft o.a. gewerkt met Akram Khan en bij Alleyne Dance company. Momenteel maakt hij deel uit van de Anton Lachky Company waar hij naast danser ook repetitor is. Als freelance danser heeft hij opgetreden in theaters in Nederland, Duitsland en Slowakije en was hij te zien in een van de Marvel-films. Lewis is de bedenker van RelaxtoErupt (2016), zijn eigen bewegingsmethodologie met een speciale focus op het aanleren van vloerwerk en acrobatiek. Deze methode is ontworpen voor dansers die hun bewegingsvocabulaire willen uitbreiden. Sinds 2018 geeft Lewis in Ierland, Engeland, Griekenland, België, Duitsland, Zweden en de V.S. les in deze bewegingsmethode.

Simon Dejaegere uit Kortrijk is een geboren *breaking*-ambassadeur uit West-Vlaanderen. Zijn reis in de break-wereld begon in 2006, wanneer hij zijn kennis en kunde uitwisselde tijdens evenementen met professionele dansers over de hele wereld. Hij vertegenwoordigde als breaker ons land in 2019 op WDSF Breaking World Championship in Nanjing, China (Breaking for Gold). Simons samenwerkingen met wereldwijde merken als Coca-Cola, Red Bull en festivals als Les Ardentes en Fire is Gold getuigen van zijn impact op de breaking scene. Doorheen zijn carrière won Simon verschillende prijzen als de Red Bull BC One Cypher Belgium in 2015 en 2019 en hij behaalde een plaats in de top 8 van de jaarlijkse b-boy competitie Outbreak Europe (2019). In datzelfde jaar behaalde Simon zijn bachelordiploma in Klinische Psychologie.

Delanotché is een danseres, performer en docent uit Brussel. Na het behalen van de halve finale van Belgium's Got Talent (2013) ontdekte Delanotché haar voorliefde voor de underground scene. Haar specialiteiten zijn storytelling, breaking, hiphop, krump, house, pop, locking. Door deze disciplines te mixen ontwierp Delanotché haar eigen stijl: FlexN of Flexing. Delanotché won verschillende wedstrijden, waaronder de Red Bull Dance Your Style in 2019.

Inès Dumbi is een jonge freestyle hiphopper en krump danser. Inès voelt zich thuis op het podium alsook in de meer ondergrondse wereld van de battle. Zo won ze de Belgische finale van Red Bull Dance Your Style in 2022 en vertegenwoordigde ze België op het wereldkampioenschap in Zuid-Afrika. Afgelopen jaar zagen we haar in een videoclip van Stromae en op festivalpodia aan de zijde van hiphopartiest Big Miss Angel.

Abdennacer Leblalta is een klassiek geschoolde danser uit Batna, Algerije, maar danst naast hedendaagse en ballet ook hiphop, breakdance, urban... In 2017 behaalde hij de Ali Maachi Award voor beste choreograaf in Algerije. Na zijn opleiding aan de Loyola Marymount University in Los Angeles (2019), waar hij onder andere met Lillian Barbeito samenwerkte, volgde hij een dansopleiding in Cyprus. In 2020 verhuisde Leblalta naar Duitsland, waar hij danste in verschillende creaties. Hij maakte ook deel uit van de International Contemporary Dance Festival in Algerije en was medecreator van het eerste festival van hedendaagse dans in Cyprus.

Adem Ouhaibia is een Brusselse choreograaf en danser uit Annaba, Algerije. Na een aantal jaren in Algerije gedanst te hebben in breaking en contemporary dance, besloot Adem hedendaagse dans te studeren in Brussel. In 2022 studeerde hij af met een Professionele Bachelor in Dans. Momenteel volgt hij de Master choreografie en hedendaagse dans aan P.A.R.T.S. (Brussel). Adem wil in zijn werk zijn kennis van breaking/hiphop en hedendaagse dans combineren. In zijn creaties gebruikt hij de essentie van minimalisme, waarbij hij zich richt op het combineren van harmonie in compositie en flow. Hij laat zich inspireren door alledaagse handelingen en poëzie waarmee hij een raakpunt zoekt waar de maker, de performer en het publiek elkaar ontmoeten.

REPETITIEBEELDEN

In mijn ogen kan iedereen dansen. Als ik dans, dan is dat vóór iets en niet tegen iets, om een positieve boodschap te brengen.

—Lewis Cooke

Véronique Bruyneel

Dansen is puur genieten voor mij. Wanneer ik een nieuwe move creëer of een nieuwe song catch dan krijg ik instant kippenvel. Dat is voor mij de essentie.

—Simon Dejaegere

Doorheen mijn leven heb ik liffekens opgelopen. Dans zorgt ervoor dat deze liffekens kunnen helen.

—Delanotché

**Voor mij staat dansen
gelijk aan spreken en
mezelf uitdrukken. Het is
een lifestyle.**

—Inès Dumbi

**Mensen hebben positieve
energie nodig. Daarom
dans ik voor veel mensen
en om wat er gebeurt
in de wereld. Ik dans
voor de show en om een
boodschap te geven.**

—Abdennacer Leblalta

**Ik dans voor anderen, voor
verandering, voor kracht,
als protest, voor het idee
dat wat niet opgelost kan
worden met woorden,
opgelost kan worden met
het lichaam.**

—Adem Ouhaibia

“MILJARDEN SURFPLANKJES OP EEN WOESTE ZEE”

in gesprek met theatermaker en choreograaf Haider Al Timimi

Met *HAVOC* keert Haider Al Timimi gedeeltelijk terug naar zijn roots: breakdance. Via breaking zocht hij zijn weg in het theater, als speler en als maker bij het Gentse gezelschap Union Suspecte, als danser bij Rosas en ondertussen als artistieke duizendpoot in Antigone. De liefde voor urban dance bleef echter en dook regelmatig op in zijn werk. In *HAVOC* treedt die eerste liefde opnieuw op de voorgrond.

Waarom heet de voorstelling *HAVOC*?

In het Engels betekent *to wreak havoc*: amok maken. Havoc betekent chaos. Je kan het woord gebruiken voor oorlogssituaties, maar evengoed voor twee kleuters die in hun kamer met lego aan het gooien zijn. Havoc kan heel heftig zijn, maar ook heel kinderlijk en onschuldig. De voorstelling onderzoekt wat chaos vandaag betekent in de wereld. Alleen is 'chaos' een wat saaie titel. *Havoc* is een term die ook in de hiphop voorkomt. Er bestaat een rapper die Havoc heet. Ik heb dat altijd een hele coole naam gevonden.

Toen ik voor het eerst over *HAVOC* las, moest ik denken aan het nummer *Revolution* van The Beatles. Is deze voorstelling een soort persoonlijke revolutie voor jou?

Ik denk dat elke voorstelling een potentiële revolutie in zich draagt. Al mijn werken vertrekken vanuit een maatschappelijke frictie of iets wat ik rondom me zie en wil aankaarten. Niet per se als een pamflet, dat kan ook via schoonheid en het zoeken van nuance rond een onderwerp. Misschien zit er in deze voorstelling iets meer revolutie omdat ik zelf uit de hiphopcultuur kom. Ik ben als breaker begonnen. Ik heb nooit de geijkte paden van de kunsten gevolgd als acteur, maker, schrijver, danser. Hedendaagse dans heeft wel een groot stuk van mijn leven ingenomen en ik deed dat met alle vreugde van de wereld. Maar je beweegt wel in een segment van de danswereld waarin je een andere stijl of stuk identiteit wegdringt. Er zijn conventies rondom je en automatisch roteer je richting die conventies. Ik ga nog steeds graag naar breakdancewedstrijden. Breaking is ondertussen van een kleine *underground* uitgegroeid tot een Olympische discipline. Dat zet hiphop natuurlijk wel op de kaart en zorgt dat er meer middelen voor zijn, maar helaas wordt het daardoor minder als kunstvorm beschouwd. Vroeger was alles wat *urban* was eerder een hobby. Vandaag zie ik meer en meer mensen die een carrière willen uitbouwen in de kunsten via urban dance. Veel choreografen en dansers komen in de theaterwereld terecht. Voor mij is *HAVOC* een herwaardering van wat ooit een belangrijke rol in mijn leven heeft gespeeld. Ik wil het een plek geven tussen alle andere dingen die wij vanzelfsprekend kunst vinden. Net zoals ik breakdance vanzelfsprekend kunst vind.

Heb je ook het gevoel dat je de wereld wil veranderen?

De voorstelling opereert op meerdere niveaus. Er is de kleine revolutie van het medium: "Breakdance staat nu in de grote theaters waar alle andere grote hedendaagse namen spelen." De andere belangrijke laag is het idee van de revolutie in maatschappelijke zin. En een derde laag is chaos als wetenschappelijk en filosofisch begrip.

Alles rondom ons vertrekt vanuit chaos. Je kan de mensheid zien als miljarden individuen die op een surfplankje met een klein zeiltje op een woeste zee varen. Je denkt dat je controle hebt, maar dat is een illusie. We kunnen in elkaars buurt blijven met onze surfplankjes. We kunnen op onze plankjes dingen afbakenen: dit is mijn grens, dit is mijn land, dit is mijn taal. Maar wij dobberen allemaal op een woeste zee. Op een klein planeetje dat zweeft in het niets, in een arena van licht. Dat maakt ons niet klein of nietig. Integendeel, we staan er en we overleven het. Dat maakt ons waardevol.

En wat betekent chaos voor jou op maatschappelijk vlak?

Chaos omarmen is ruimte maken voor conflict. In politieke theorieën wordt dat 'agonisme' genoemd. Mensen steigeren bij het woord 'conflict' omdat het meteen aan oorlog doet denken. Conflict gaat voor mij over harde of zachte botsingen, waarbij er ruimte kan ontstaan voor andere of stillere stemmen, die buiten conventies vallen. Daar begint het. Samenleven in conflict. We nemen vandaag de dag graag termen als 'woke', 'hyperdiversiteit' of 'genderdifferentiatie' in de mond. Maar vaak is er een systeem rond gebouwd dat niet toelaat dat die stemmen floreren, omdat het systeem daar niet op gemaakt is. We mogen ons zo vrij verklaren als we willen, als het systeem of de politieke modellen zich er niet toe schikken, dan zijn die stemmen gewoon niet levensvatbaar. Dan blijven we de conventies volgen omdat die helder en duidelijk zijn en omdat we niets anders kennen. We moeten werken, geld verdienen, punt. Iemand steekt op straat een autoband in brand, iemand slaat een raam in om een telefoon te stelen of een politicus krijgt een taart in zijn gezicht en we zijn collectief verontwaardigd. We keuren het af als geweld, maar er is een andere soort geweld dat alom aanwezig is en dat wij al lang niet meer zien, omdat we het als legaal zijn beginnen beschouwen. Dat is systemisch geweld. Je moet maar eens je parkeerboete een jaar lang niet betalen. De consequenties daarvan zijn vernietigend. Dat is een voorbeeld van de overbureaucratisering waarin wij leven en die wil ik met deze voorstelling in vraag stellen. Willen we zo echt verder? Ik wil even iets citeren uit het boek *Chaos* van James Gleick: "Physiologists found a surprising order in the chaos that develops in the human heart, the prime cause of sudden, unexplained death." Onze motor is allesbehalve regelmatig. Ons hart is constant chaotisch en veranderlijk. Vanaf het moment dat het een regelmatigheid aanneemt, zijn we ten dode opgeschreven. Ik vind dat heel mooi.

De dansers hebben allemaal heel uiteenlopende stijlen. Kan je die benoemen?

Voor de audities dacht ik dat ik voor de klassieke b-boys en b-girls zou kiezen, maar dan meldden zich dansers aan die verschillende werelden beheersen. Dat biedt een grote meerwaarde. Ze zijn alle zes *urban dancers* op hoog niveau en daarnaast nog zo veel meer. Adem, Nacer en Simon zijn *diehard* gronddansers. Diva, Inès en Lewis beheersen elk een volledig eigen *debout*-stijl. Sommigen zijn geschoold, anderen volledig autodidact. De invloeden die ze samen belichamen zijn nauwelijks samen te vatten: van hedendaagse dans tot klassiek ballet, van jazz, krumping en popping tot martial arts, flexing en bruk-up - een streetstyle die in Jamaica ontstaan is. Het is de symbiose tussen al deze mensen die ik zo waardevol vind. Dat is *HAVOC*. Zij staan niet alleen voor het verschil in dans, maar zij staan ook voor de diversiteit van de straat en de wereld. Ze zullen hun verhalen in deze voorstelling niet met woorden vertellen, maar via hun lichamen.

Met welk nummer begon jouw liefde voor de hiphop?

In mijn beginjaren was ik niet echt fan van hiphop. Ik ben de zoon van een zangeres dus voor mij was zang heel belangrijk. Toen ik begon te breaken was dat vaak op funkmuziek. De hiphop heeft mij te pakken gekregen met KRS ONE toen ik 17-18 jaar was. Ik vond zijn *lyrics* van zo'n hoogstaand niveau. Daarna ben ik redelijk snel in de Franse hiphop beland. Franse rappers hadden vaak ook Arabische achtergronden. Ze rapten over Europese straten die voor mij ook herkenbaar waren.

Gebruik je hiphopnummers in de voorstelling?

We beginnen met hiphop *pur sang* maar daarna zoek ik meer de jazz op. De hiphopcultuur is ontstaan uit jazz, waarbij iemand plots besloot om te spreken op het ritme van de muziek. Ik wil mij niet houden aan de conventies van de hiphop, net zomin als die van de hedendaagse dans. Ik ben benieuwd hoe Kamasi Washington *hiphopt*, of Bach of Händel. De voorstelling is een mix, een totale overloop van continenten, talen, identiteiten, lichamen en dansstijlen.

Ik heb gelezen dat hiphop begon op marmeren vloeren, zoals in winkelcentra, omdat ze daarop beter konden draaien. Klopt dat?

Nee, hiphopcultuur is ontstaan op straat waarbij er platgedrukte kartonnen dozen op de trottoirs werden gekleefd. In die tijd was er totaal geen ruimte voor jonge Afro-Amerikanen in het uitgaansleven van de V.S. De basis van de hiphopcultuur bestond in de beginjaren uit *claiming spaces*: "O, ik mag niet binnen in uw discotheek, dan dans ik op straat. O, ik ben niet welkom in uw gebouw, dan zet ik mij naam erop met een *tag*. O nee, ik ben gearresteerd omdat ik mijn eigen naam gebruikte, dan moet ik een andere naam uitvinden." Ik herinner mij dat we in Gent achter de oude bibliotheek op een betonnen vloer gingen breaken. We plakten er stukken karton op, maar die waaiden steeds weg. Dan dansten we maar op het beton tot dat helemaal glad was van zo'n vijf, zes jaren dagelijks breaken. Achter de voormalige bibliotheek zie je nog steeds een glad stuk in het midden van die betonnen vloer, dat zich naar onze dans heeft gevormd.

Heeft de vloer in de voorstelling ook een betekenis?

Zeker. De standaard balletvloer is niet geschikt voor onze b-boys en b-girls. De vloer moest gladder zijn, maar ook niet té glad. Omdat we dan toch een nieuwe moesten aanschaffen, gaf dat meteen ook scenografische mogelijkheden. We hebben gekozen voor een spiegelrode vloer. Die roept associaties op met de *lipstick*-popcultuur, maar ook met bloed. In het begin van de voorstelling zal die *oké*-glad zijn en op het einde gaat die *méga*-glad zijn van al het zweet. Dat is gevaarlijk voor de ene move, maar juist heel goed voor de andere, die *eeuwig* kan blijven doorgaan en draaien.

Welke rol speelt het publiek voor jou in deze voorstelling? Normaal zit het publiek bij breaking in een cirkel rond de performers. Je hebt er bewust voor gekozen om dat hier niet te doen.

Intuïtief is het een mooi idee om een cirkelvormige voorstelling te maken. Maar ik wilde kiezen voor de klassieke zaalopstelling. Daarmee communiceer je naar een publiek: "Zet je maar neer, wees stil, kijk en luister naar wat deze mensen te zeggen hebben en wat hun lichamen te vertellen hebben." Het is eigenlijk bizar dat ik dit een groot statement blijf vinden. Je kan zeggen: "Het is 2023, breakdance werd toch al honderd keer op scène gebracht." Maar dat klopt niet, het blijft te beperkt en wordt ook nog steeds als een buitenbeentje beschouwd. Wat we al jaren via videoclip en op straat als louter sensationeel ervaren, dat kan ook poëzie zijn. De taal van breaking kan meer zijn dan enkel sensatie.

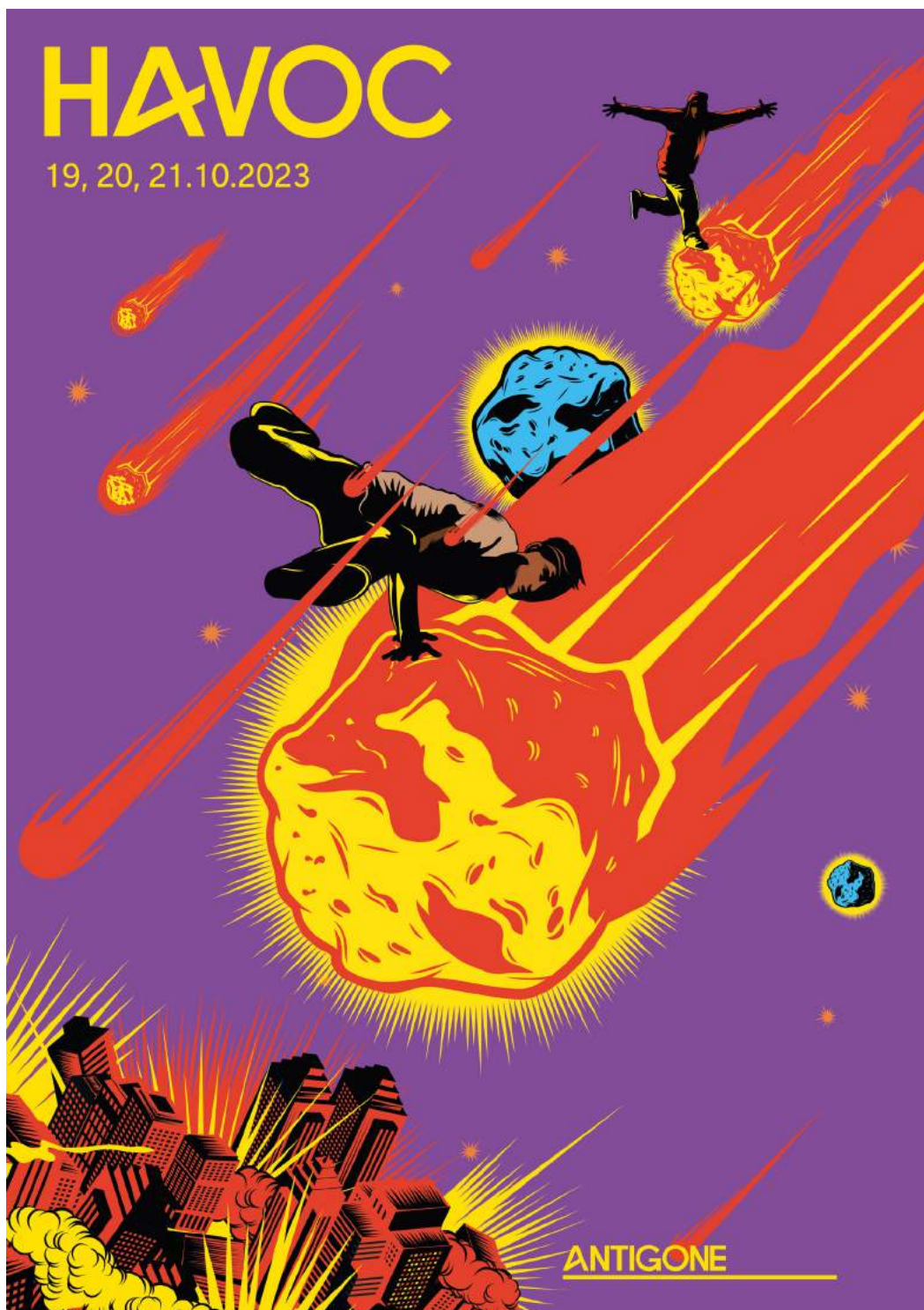
Bart Capelle & Tanya Hermsen

VOORBESCHOUWING

TITEL EN AFFICHEBEELD

Vragen voor een gesprek:

- Wat betekent *HAVOC*?
- Waar zou het naar kunnen verwijzen?
- Wat roept het affichebeeld bij je op?
- Welke elementen herken je in het beeld?
- Wat zou de link met de voorstelling kunnen zijn?

De titel

Havoc betekent destructie of chaos. Havoc kan heel heftig zijn, maar ook heel kinderlijk en onschuldig. Je kan het woord gebruiken voor oorlogssituaties, maar evengoed voor twee kleuters die in hun kamer met lego aan het gooien zijn.

Havoc is bovendien een term uit de hiphopwereld; er is bijvoorbeeld een rapper die Havoc heet.

De voorstelling *HAVOC* onderzoekt bijgevolg wat chaos vandaag betekent in de wereld.

Het affichebeeld

- De dansers verwijzen naar *b-boys* en *b-girls* en in het algemeen naar breakdance, het vertrekpunt van de voorstelling.
- De vallende kometen verwijzen naar de disruptieve en explosieve kracht dat breakdance, maar ook chaos (of Havoc) belichamen.
- De kometen die zich richting de stad bewegen, refereren naar de kracht van chaos om de gevestigde structuren te vernietigen.
- De kosmische elementen in het beeld zoals sterren en kometen verwijzen naar het filosofische niveau van de voorstelling: alles is chaos; het universum is ontstaan uit chaos, een gigantische ontploffing.

havoc

[hav-uhk] [SHOW IPA](#)

See synonyms for: [havoc](#) / [havocked](#) / [havocking](#) on [Thesaurus.com](#)

noun

1. great destruction or devastation; ruinous damage.

verb (used with object), hav·ocked, hav·ock·ing.

2. to work havoc upon; [devastate](#).

verb (used without object), hav·ocked, hav·ock·ing.

3. to work havoc:

The fire havocked throughout the house.

Dans

Vragen voor een gesprek:

- Welke soorten dans bestaan er?
- Welke soort dans spreekt jullie aan?
- Kennen jullie bekende dansers/choreografen?
- Kunnen dans en theater samen gaan?

Hiphop

De voorstelling *HAVOC* vertrekt van het explosieve en rebelse karakter van breakdance. Deze danssoort ontstond niet in een danszaal of dansschool, maar in de straten van de Bronx, New York. Breakers claimden zo hun plaats buiten de gevestigde structuren, waar voor hen geen plaats was. Op gescheurde kartonnen dozen improviseerden ze *moves*, en experimenteerden ze tegelijk met rap, dj en graffiti. Zo vergaten ze even hun problemen en werden ze weggehouden van geweld en criminaliteit. Een nieuwe cultuur en identiteit ontstond: hiphop was geboren.

Vraag voor gesprek:

- Waaraan denken jullie als het over hiphop gaat? Welke personen/ beelden/ bewegingen/ nummers/ plaatsen komen bij je op?

Bekijk nu de video van Vox *How the Bronx brought breaking to the world* en probeer een aantal kenmerken van hiphopcultuur te identificeren:

<https://www.youtube.com/watch?v=9TMBWCCys3o>

How the Bronx brought breaking to the world

Vox
11,5 mln. abonnees

Abonneren

8,6K

Delen

Opslaan

Rappen met een boodschap

Childish Gambino's maakte in 2018 met *This is America* een stand van zaken op van zijn vaderland. Hij heeft het onder andere over consumptiegedrag en politiegeweld.

Kijk en luister: <https://www.youtube.com/watch?v=VYOjWnS4cMY>

Deze hit inspireerde rappers wereldwijd:

- In Lagos bracht Falz, een voormalige advocaat, *This is Nigeria* uit, waarmee kritiek wordt geuit op corrupte politici en politie en op de bevolking die rekt op de kerk. Kijk en luister: https://www.youtube.com/watch?v=UW_xEqCWrm0
- De Iraakse I-NZ bekritiseert in *This is Iraq* de corruptie en de Amerikaanse soldaten die zich schuldig maakten aan verkrachtingen en geweld tegen de bevolking. Kijk en luister: <https://www.youtube.com/watch?v=fvxZLKtkgiM>

Oefening:

This is Belgium. Probeer zelf een rap of tekst te maken van de stand van zaken in België. Welke elementen zou je zeker aankaarten in een protestrap tegen je land?

Enkele Hiphopiconen

Oefening:

- Zoek wat informatie op over Tupac Shakur en The Notorious B.I.G. (of Biggie Smalls). Waarom denken jullie dat ze het niet met elkaar konden vinden?
- Welke hiphopiconen kennen jullie nog?

WIST JE DAT?

In al die jaren zijn maar twee hiphopplaten bekroond tot 'album of the year' op de Grammy's: *The miseducation of Lauryn Hill* in 1999 en *Speakerboxxx/The love below* van OutKast in 2004. Het leidde twee jaar geleden tot een boycot van de prijzen door zwarte artiesten.

De (R)evolutie van Breakdance

- In de jaren '70 begonnen hiphoppioniers in achtergestelde wijken in New York te experimenteren met dans, draaitafels en graffiti. Breakdance diende daarbij als een vorm van expressie waarbij originaliteit het belangrijkste was.
- Vanaf de jaren '80 bereikte breaking een groter publiek, omdat mainstream artiesten het gingen gebruiken. Michael Jackson introduceerde bijvoorbeeld *the moonwalk* in de populaire cultuur.
- De videoclip van MTV zetten hiphop nog meer op de kaart en maakten het een populaire vorm van expressie voor jongeren.
- Op 17 april 2018 nam Kendrick Lamar, Amerikaanse rapper en songwriter, de prestigieuze Pulitzerprijs in ontvangst. Voor het eerst in de geschiedenis van de prijs ging die naar een popartiest. De organisatie van de Pulitzer roemt Lamar om zijn diepgaande en poëtische teksten.
- Breakdance werd een vaste waarde in de populaire cultuur wanneer in 2020 het internationaal olympisch comité het als een sport erkende voor de Olympische Spelen in 2024.

De kenmerken van breakdance

- individuele dans
- improvisatie/ *freestyle*
- draaien en steunen op ongewone steunpunten (bijvoorbeeld schouders of hoofd)
- iedere danser beheerst een bepaald repertoire *moves*, die ritmisch worden uitgevoerd (bijvoorbeeld *six step*, *turtle*, *headspin*, *windmill*, *swipe* en *flare*)
- dans om de dans: elkaar uitdagen (*battle*) en jezelf tonen in een kring van dansers/publiek
- wijde, *oversized* of *baggy* kledij

Wil je meer weten over de soorten *street dance*? Neem een kijkje op de volgende pagina:
<https://www.redbull.com/nl-nl/streetdance-red-bull-dance-your-style>

WIST JE DAT?

Barack Obama en de hiphopwereld nauw samenwerkten tijdens zijn presidentiële campagne van 2008? Zijn culturele achtergrond en ervaring als buurtwerker in achtergestelde wijken van Chicago gaven hem het inzicht om hiphop als stem van de ongehoorde in te zetten.

Londen, 1983

Washington Square Park

“Breaking groeide van een kleine underground uit tot een Olympische discipline. Dat zet hiphop natuurlijk wel op de kaart en zorgt dat er meer middelen voor zijn, maar helaas wordt het daardoor minder als kunstvorm beschouwd. Vroeger was alles wat urban was eerder een hobby. Vandaag zie ik meer en meer mensen die een carrière willen uitbouwen in de kunsten via urban dance. Veel choreografen en dansers komen in de theaterwereld terecht.”

Haider Al Timimi

De Standaard Nieuws Opinie Inspiratie Podcasts

WK breaking zet Leuven op zijn kop

In Leuven vindt dit weekend het wereldkampioenschap breaking plaats. Het is voor de allereerste keer ooit dat het WK breaking in België georganiseerd wordt. De sfeer zat goed, zoals je hierboven ziet.

al ROB TV
Zondag 24 september 2023 om 11:59

Olympische Spelen

Breakdancing: van levensstijl naar olympische discipline: “Meer dan op je hoofd spinnen”

Onze dansers

Simon Dejaegere is twee maal Belgisch kampioen breakdance geworden in de Red Bull BC One Belgium Cypher. Daarna mocht hij naar Mumbai, India voor de wereldfinale. Bewonder hem in deze video:

- <https://www.redbull.com/be-nl/videos/bc-one-2019-final-battle>

Andere filmpjes waarin Simon schittert:

- <https://www.youtube.com/watch?v=UsqQLMcfa3A>
- <https://www.youtube.com/watch?v=7Gz2YoQL9Fk>

Delanotché won in 2019 de uitverkochte tweede editie van Red Bull Dance Your Style, waarin 16 van de beste dansers van België het tegen elkaar opnamen. Daarna nam ze deel aan de wereldfinale van Red Bull Dance Your Style in Parijs. Bekijk de video:

- <https://www.youtube.com/watch?v=cS6d7yzZjuc>

Inès Dumbi won in november 2022 de Belgische finale van Red Bull Dance Your Style, met haar combinatie van hiphop en *krump*. Bekijk de video:

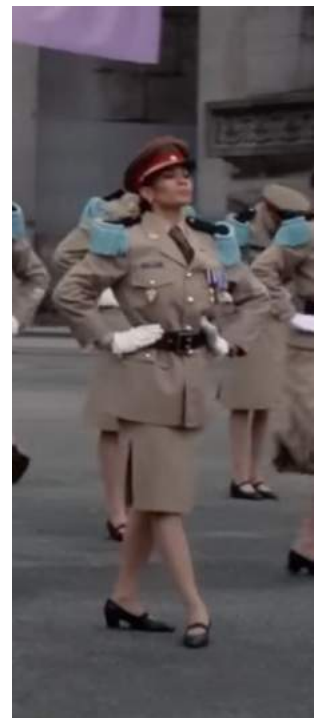
- <https://bit.ly/45i2nlz>

Inès deed ook mee in de videoclip van Stromae - Fils de Joie:

- <https://www.youtube.com/watch?v=M7Z2tgJo8Hg>

Simon Dejaegere

Inès Dumbi

Delanotché

THEMATIEK: CHAOS

Chaos

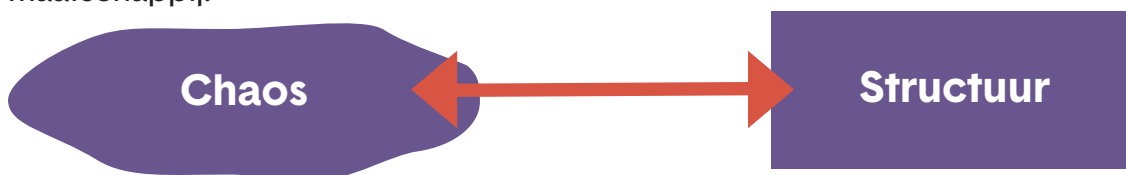
Vragen voor een gesprek:

- Zijn jullie soms chaotisch? Ervaren jullie soms onrust? Hoe komt dat?
- Wat is het tegengestelde van chaos?
- Als er chaos in je hoofd is, wat doe je daar dan aan?
- Hoe proberen jullie orde in de chaos te behouden?

Oefening:

- Maak een mindmap van wat chaos allemaal kan betekenen. Durf *out of the box* te denken.
- Probeer op papier uit te beelden hoe chaos eruit ziet (dit kan door letters, lijnen, tekeningen, kleuren...).
- Probeer nu uit te beelden hoe orde of structuur eruit ziet.

Chaos lijkt een heel abstract en complex begrip, maar we kennen het allemaal en sterker nog: we leren er elke dag mee omgaan. Chaos of een gebrek aan orde geeft ons soms een ongemakkelijk gevoel, daarom maken we lijstjes, categorieën, plannings... We steken mensen massaal in hokjes, we maken todo-lijstjes aan de lopende band en we sorteren de apps op onze gsm per kleur. We vinden het ook gemakkelijker om de regels te volgen dan ertegenin te gaan. Dat kan gaan van de regels opgelegd door je school of je ouders tot die van de overheid of de maatschappij.

Als iedereen zo graag de regels volgt, hoe kan een maatschappij dan veranderen? Dat kan enerzijds door evolutie; de dingen veranderen heel langzaam en door kleine, voorzichtige aanpassingen, waardoor er op lange termijn verandering mogelijk is. Revolutie daarentegen gaat voor een abrupte verandering van de status quo.

Bij een revolutie gaat de mens, die zo houdt van structuur, orde, grenzen, hokjes... buiten de lijntjes kleuren. In plaats van in de pas te lopen, durft revolutie nee zeggen, stoorzenders aan het woord laten en chaos opzoeken.

Vragen voor een gesprek:

- Kennen jullie voorbeelden van langzame evoluties of plotse revoluties?
- Kunnen jullie een voorbeeld geven van zo'n stoorzender die revolutie toelaat?

The Butterfly Effect

Chaos ontstaat door stoorzenders. Dat kunnen activisten of wetenschappers zijn, maar ook een toevallige passant of zelfs ... een vlinder.

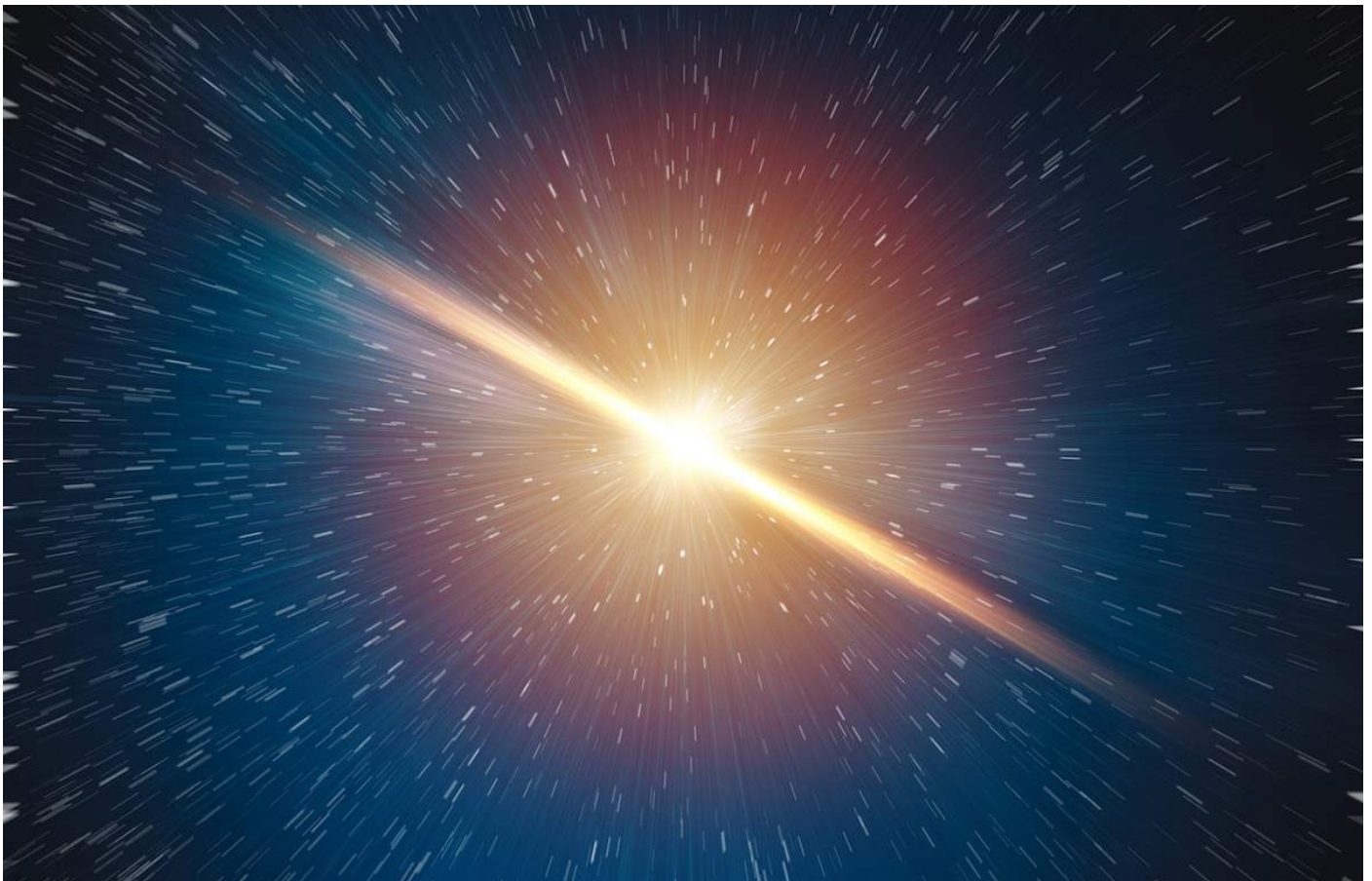
Bekijk de volgende video (tot 2:30): <https://www.youtube.com/watch?v=ynXyc9OnInU>

Vragen voor gesprek:

- Probeer aan de hand van het voorbeeld in de video nog een voorbeeld van een Butterfly Effect te vinden. Welke personen/ gebeurtenissen hebben effect (gehad) op een belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis?

Chaos Theorie

Chaos theorie begint vanuit de gedachte dat alles rondom ons vertrekt vanuit chaos. Alles is in een constante staat van chaos, waardoor de mens neigt zichzelf structuren, systemen en wetmatigheden op te leggen. Elke gebeurtenis, elke mens, elk systeem is ontstaan uit een vorm van chaos. Het universum waar we nu in leven, is ontstaan uit chaos: de Big Bang.

Symboliek in de voorstelling

Luister aandachtig naar de tekst van het nummer *I don't want to set the world on fire* van The Ink Spots.

Vragen:

- Waarover gaat dit nummer?
- *I don't want to set the world on fire, I just want to start a flame in your heart.* Vertaal deze zin. Waar kan het naar verwijzen?
- Hoe link je deze zin aan de Butterfly Effect?

I don't want to set the world on fire is een liefdeslied van The Ink Spots. In *HAVOC* wordt het gebracht met een knipoog. De tekst en dans symboliseren in de voorstelling het begin van een grote revolutie. Dit verwijst naar de Butterfly Effect: soms is een kleine bron van chaos genoeg om een hele revolutie te ontketenen.

I don't want to set the world on fire, I just want to start a flame in your heart.

Hier zijn een aantal voorbeelden van dergelijke *flames* die als gevolg hadden dat ze de *world on fire* zetten.

- De beslissing van aartshertog Franz Ferdinand in 1914 om zijn vrouw mee te nemen op reis naar Bosnië, heeft indirect geleid tot Wereldoorlog I. Ferdinand werd doodgeschoten in Sarajevo. Naar aanleiding van deze moord verklaarde Oostenrijk-Hongarije de oorlog aan Servië, hetgeen leidde tot de Eerste Wereldoorlog.
- Mohammed Bouazizi was een Tunesische fruitverkoper die in 2011 zichzelf in brand stak uit protest voor de overheids corruptie en de grootschalige werkloosheid in Tunesië. Deze daad leidde tot de Jasmijnrevolutie, die zich verspreidde in heel de Arabische wereld.
- In de nasleep van de Tiananmenprotesten (1989) in China versperde een anonieme man een colonne tanks de weg. Dit veroorzaakte wereldwijde aandacht en verspreiding van de protesten die aan de gang waren. De man, internationaal bekend als *tankman*, werd het symbool voor protest en revolutie.

!TIP!

Onthoud dit beeld goed.
Probeer het tijdens de voorstelling te herkennen.

Vragen voor klasgesprek:

- Herkennen jullie in bovenstaande voorbeelden de *flames* en de *world on fire*?

Metafoor van de surfplank

"Je kan de mensheid zien als miljarden individuen die op een surfplankje met een klein zeiltje op een woeste zee varen. Je denkt dat je controle hebt, maar dat is een illusie. We kunnen in elkaars buurt blijven met onze surfplankjes. We kunnen op onze plankjes dingen afbakenen: dit is mijn grens, dit is mijn land, dit is mijn taal. Maar wij dobberen allemaal op een woeste zee. Op een klein planeetje dat zweeft in het niets, in een arena van licht. Dat maakt ons niet klein of nietig. In tegendeel, we staan er en we overleven het. Dat maakt ons waardevol." Aldus Haider Al Timimi, regisseur van *HAVOC*.

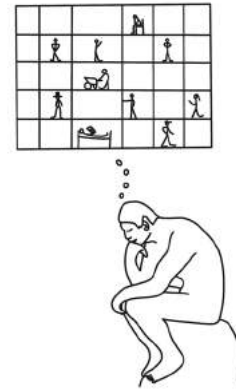
Vragen voor een gesprek:

- Welk element in deze metafoor verwijst naar de alomtegenwoordige chaos?
- Hebben jullie soms het gevoel alsof je op een surfplankje staat in een woeste zee? Met andere woorden: alsof je de controle zoekt in een chaotische wereld?
- Als we te hard vastklampen aan structuur, kan dat dan gevaarlijk of schadelijk worden? Waarom? (Denk aan hokjesdenken, grenzen afbakenen, maar ook slaafs alle coronaregels volgen...)

Gevaren van structuur

Systemen maken, lijstjes opstellen, in de pas lopen, grenzen afbakenen, hokjesdenken: we doen het dus om een gevoel van controle te creëren, om overzicht te bewaren in de dagdagelijkse chaos.

Vragen voor klasgesprek:

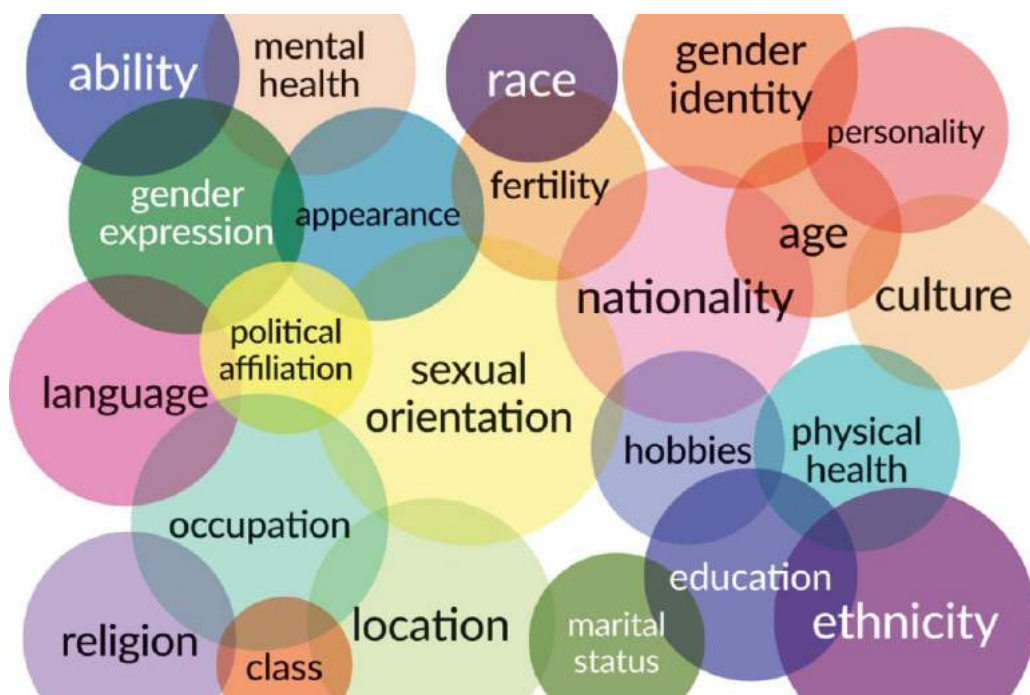
- Betrap je jezelf er soms op dat je iemand (te snel) een label geeft of in een hokje plaatst? Welke labels zijn dat dan precies?
- Kan hokjesdenken schadelijk zijn?

Intersectionalisme

Hokjesdenken heeft als gevolg dat je iemand één identiteit toeschrijft, waardoor je sneller gaat focussen op de verschillen tussen jou en die persoon. Elke persoon belichaamt echter een mix van verschillende identiteiten. Je bent niet enkel vrouw, of niet enkel links of niet enkel wit. Er is ambiguïteit en veelheid in elke persoon. Dit wordt ook wel intersectionalisme genoemd. Wanneer je niet focust op één aspect van iemands identiteit, maar op de waaier aan identiteiten die iemand kan zijn, zie je veel meer gelijkenissen tussen elkaar dan verschillen. *HAVOC* is een viering van de hoeveelheid van identiteiten die de mens kan dragen.

Oefening:

- Maak je eigen waaier. Benoem de verschillende aspecten die jouw identiteit belichamen. Je kan de afbeelding hieronder als leidraad gebruiken.

DECOR

Het decor is een essentieel onderdeel van de voorstelling. Probeer tijdens de voorstelling associaties te leggen tussen het thema en het decor. Er zijn twee belangrijke decorstukken:

Rode dansvloer:

HAVOC wordt gespeeld op een spiegelrode vloer.

Die verwijst enerzijds naar de lipstick-popcultuur, maar anderzijds ook naar bloed.

Tank:

De tank verwijst enerzijds naar de dualiteit van het leger. Het leger is hypergeorganiseerd en doet denken aan structuur en discipline. Tegelijk brengt het de grootste vorm van chaos teweeg. Anderzijds verwijst de tank naar systematisch geweld, het geweld inherent aan bureaucratie.

TIPS VOOR EEN AANGENAAM THEATERBEZOEK

1. Open blik

Naar theater kom je niet enkel voorbereid, maar ook met een open en nieuwsgierige geest. Je laat je verrassen door de indrukken die op je afkomen en laat gevoelens toe.

2. Rol van publiek

Anders dan in de cinema, is de rol van het publiek bij theater van essentieel belang. De wisselwerking tussen publiek en dansers maakt een voorstelling interessant en bepaalt meestal het succes van een voorstelling. Moet je lachen, dan lach je. Moet je huilen, dan huil je. Word je boos, even goed. Laat de impact van de beelden gerust tonen aan de mensen op scène.

3. Gsm-gebruik

Tijdens de voorstelling brengen de dansers live het beste van zichzelf voor de toeschouwers. Geroezemoes of gsm-gebruik in de theaterzaal wordt dus als heel respectloos beschouwd. Foto's of video's maken is bovendien onnodig, aangezien je door een mailtje te sturen naar ine@antigone.be de mooiste foto's van de voorstelling bemachtigt.

NABESCHOUWING

Voor de docent: Door middel van verschillende vragen komt er een klasgesprek op gang tussen verschillende meningen, gedachten, indrukken... Laat iedereen aan het woord en laat de leerlingen op elkaar reageren. Zo kan er een boeiende dynamiek ontstaan in de klas.

Vragen voor een gesprek:

- Wat vonden jullie van de voorstelling en waarom?
- Wat vonden jullie de mooiste scène/ het mooiste beeld en waarom?
- Wat vonden jullie de minste scène en waarom?
- Welke scène/ welk beeld trof je het meest en waarom?
- Zit je met vragen na het zien van de voorstelling?
- Waren er scènes of delen die je niet begreep? Kan iemand van de klas deze uitleggen?
- Welke beelden herkende je in de voorstelling?

Interessante links

Krijg je maar geen genoeg van het thema van *HAVOC*? Hier enkele kijk-, lees- en luistertips!

- Album: The Beatles - White: <https://genius.com/The-beatles-revolution-1-lyrics>
- Artikel: Is de wereld chaotisch, of zijn we dat zelf? - Christine Yan: <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/lees/artikelen/interview-regisseur-chaos.html>
- Boek: Chaos: Making A New Science - James Gleick
- TEDxtalk: Evolution of A Revolution - Jaime Witherspoon: <https://www.youtube.com/watch?v=0pCFwjrZU4>
- Documentaire: LaChapelle - Rise (2005): https://www.imdb.com/video/vi2844786969/?playlistId=tt0436724&ref=tt_ov_vi
- Het breakdance woordenboek - Red Bull: <https://www.redbull.com/nl-nl/breakdance-woordenboek-breaking-termen>
- Artikel: zeven momenten waarop hiphop de geschiedenis veranderde - Malique Mohamud: <https://decorrespondent.nl/4715/zeven-momenten-waarop-hiphop-de-geschiedenis-veranderde-en-andersom/1f7577af-c88f-03cb-1468-38b173f6497b>

ANTIGONE

GENIET VAN DE VOORSTELLING!

contact
Clara Declercq
Educatie en Publiekswerking
clara@antigone.be
056 24 08 84